

Знайомі блакитного птаха

Галина Посвятовська. Знайомий із Котора. - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2015. - 44 с.

Це вже друга книжка польської письменниці, що побачила світ у перекладі Володимира Гарматюка. Перша, що познайомила українського читача з особистістю цієї авторки, - автобіографічна повість "Розповідь для друга".

Галина Посвятовська - польська поетеса середини XX сторіччя, що померла у віці 32 років після другої операції на серці. Польському читачу вона відома більше як авторка складних психологічних поезій, в яких домінують біль, смерть, трагізм, приреченість. Українському читачу вона відома як авторка автобіографічної прози, де біль та смерть поступаються місцем спостереженню за світом, усвідомленню свого місця у ньому. Абсолютно несподіваною виявилася книга "Знайомий із Котора", що об'єднала переклади трьох малих прозових творів: "Знайомий із Котора", "Блакитний птах", "Американський записник" - різних як сюжетно, так і композиційно. Авторка впізнавана лише манерою тихого споглядання за своїми героями, навіть коли вона сама є однією з героїнь. Таке собі спостереження за самою собою. Справжньою? Книжковою? Тією, якою вона була би, якби... якби не хворе серце... якби не писання віршів. Дівчинка, що мчить вгору найстрімкішими сходами, знає справжнє ество блакитного птаха, тікає від кохання і до коханого, і невтомно вивчає нічний Нью-Йорк. Її героям часто болить. Найчастіше десь там, поблизу серця. Їм дивно і радісно відкривати новий світ, яким би він не був складним і нестерпним. Вони пишуть листи, фіксують миті у світлинах, але усе одно залишаються самотніми. Мабуть, тому, що мають таку авторку, що про біль і самотність знає більше за будь-кого із нас та своїх героїв.

"Знайомий із Котора" - історія про неймовірне самотнє кохання. Є він, є вона... "Вона танцювала перед криницею - хапала воду долонями, підбігала до нього. Він нахилив голову і довго, повільно пив з її рук. Спиноючись на пальці, вона високо підіймала руки, аж вода переливалася. Розкривала їх, виливала воду і знову бігла до криниці. Мокрим пальцями зволожувала йому чоло і щоки". Є страх втрати: "То я маю хворе серце, то я не можу ходити, а він бреше, щоб не завдавати мені болю!.. Вона замовкла і сховала розчервоніле обличчя нього на плечі. Вже не протестувала, коли він легенько підняв її, притиснув до себе і важким кроком почав підійматися догори". Є банальність людських стосунків: "Затримати її і піти від жінки? Я кохав її. Грішно її кохав. Так, я вчинив гріх. Я грішний, пропащий, нещасний... але подумай, піти від дружини, бути з нею сьогодні і завтра, і післязавтра, і всі дні - ти ж її бачив, ну подумай, друже, вона мене кохала..." Ця історія, як говорить сама авторка, не така романтична, - вона реальна. Реальна, як дощова похмурість, як вологий холодний вітер від річки". Герой божеволіє чи то від

самотності, чи то від кохання, чи то від втрати найріднішої людини, яку шукає тепер поміж цвинтарних могил, бо ж переконаний, що якби не померла, то неодмінно була би біля нього. А що ж сталося насправді? Авторка залишає це питання без відповіді. Лише констатує: "Він збожеволів від любові, великої пристрасті, на яку ми не здатні, друже". "Блакитний птах" - історія вражень Посвятовської від зустрічі з письменником Єжи Косинським, що згодом напише роман-містифікацію "Розмальований птах", який неймовірно образить поетку. Але поки що був блакитний птах, сонце і злива, напівромантичні дзвінки та напівлюбовний лист головного героя: «Так, я не маю серця. Можна не мати руки чи ноги, я ж не маю серця і апелюю до тебе – бо ти маєш його надміру...» Для головної героїні лишається завтра, в якому вона прочитає вірші та підручник з орфоєпії, напише кілька листів і згадуватиме про зливу напередодні і про те, як «Пуерториканський хлопець зняв блюзу і наклав нею голову дівчині. Вони біжать, притулившись одне до одного. На вулиці вже немає нікого, окрім нас трьох».

«Американський записник» - есей про останні дні перебування польської поетки на навчанні у США, де вона залишилася після успішної операції на серці. Текст, напевно, нагадує записник, в якому не фрази, а уривки фраз, не повідомлення-нагадування, а натяки на них. "Який ти гарний", - говорить авторка. Не другу, не коханому. Місту. «Кароліна знає: Нью-Йорк – холодна крижана бурулька на тлі червоного неба, Нью-Йорк – остракізм Гарлема, міста, де сонце щодня помирає, поглинуте брудом, Нью-Йорк – сіра зелень парків, зелень, що заледве вкриває скелясті підніжжя. Нью-Йорк – хмародери без кінця-краю, якщо стати під ними і задерти голову догори. Нью-Йорк – хвора принада вухоподібних завулків Гринвіч-віллідж, нарід неврастенії. Стриптиз цивілізації, оголеність каменя». «Це місто в моїй крові - воно моє», - звучить останнє зізнання авторки.

«Розповідь для друга» залишила по собі чимало питань і трикрапок. Книга «Знайомий із Котора» остаточної крапки не ставить. Чекаємо на книгу віршів, що можливо, розставить усі крапки над і. Чи навпаки? Дасть можливість говорити-розповідати і знову говорити, бо ж поезія нескінченна.